



# *Україна у фокусі*

*24–30 серпня*

*2015 року*





## **ЗМІСТ**

<b><i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i></b>	<b><i>3</i></b>
<b><i>II. Аналітична довідка.....</i></b>	<b><i>4</i></b>
<b><i>БЕРЛІНСЬКА ЗУСТРІЧ АБО УКРАЇНА ТА ЗАХІД У ПОШУКАХ ВІДПОВІДЕЙ.....</i></b>	<b><i>4</i></b>



## I. Огляд політичних подій за тиждень

24  
серпня

**Україна відсвяткувала 24-й День Незалежності.** У своїй святковій промові Президент України Петро Порошенко заявив, що Україна була, є і буде, а «Новоросія» – міф.

Президент України Петро Порошенко зустрівся в Берліні з французьким колегою Франсуа Олландом і канцлером Німеччини Ангелою Меркель, з якими обговорив співпрацю України з ЄС, а також питань щодо врегулювання конфлікту на Донбасі. За підсумками переговорів Порошенко заявив, що альтернативи Мінському процесу не існує, Ангела Меркель також підтвердила необхідність укріплення «нормандського формату», а Франсуа Олланд наголосив, що відповідальність за виконання Мінських домовленостей несуть всі сторони-підписанти. Експерти ж відзнаили, що ця зустріч не стала дипломатичним проривом.

25  
серпня

**Російський суд засудив українського кінорежисера Олега Сенцова до 20 років в'язниці, звинувативши його у підготовці терактів у Криму.** Активіста Олександра Кольченка засудили до 10 років ув'язнення у виправній колонії суворого режиму за участь у терористичному співтоваристві. У відповідь на вирок російського суду Сенцов і Кольченко заспівали гімн України. Як відомо, звинувачення ґрунтувалися на свідченнях двох свідків, один із яких в суді відмовився від обвинувальних показань, заявивши про тортури ФСБ, а другий – хоч від попередніх свідчень і не відмовився, однак не дав додаткових показань.

**В Одесі розпочала роботу патрульна поліція України.** В церемонії складання присяги взяв участь Президент України Петро Порошенко.

**Заступник глави Адміністрації Президента Костянтин Єлісеєв не виключає можливості розширення складу переговорників у «нормандському форматі».** За його словами, в АП не вважають безальтернативним збереження нинішнього складу «нормандської четвірки» (Україна, Росія, Німеччина, Франція) і не виключають залучення Польщі до переговорного процесу.

26  
серпня

**Центральна виборча комісія отримала подання від голів Донецької та Луганської військово-цивільних адміністрацій з переліком населених пунктів, у яких пропонується не проводити чергових місцевих вибори 25 жовтня з міркувань безпеки.** Про це заявив заступник голови ЦВК Андрій Магера. Так, відповідно до цього подання, вибори не можна проводити у 127 радах Донецької і 47 – Луганської областей.

27  
серпня

**Кредитори погодилися списати Україні 20% боргу.** Про це повідомило агентство Bloomberg з посиланням на спільну заяву Мінфіну та комітету кредиторів. За словами голови Мінфіну Наталії Ярьєско, кредитори погодилися списати 3,8 млрд дол. боргів, а виплати решти суми в розмірі 15,5 млрд дол. будуть розтягнуті до 2019 року.



28  
серпня

Партія «Народний фронт» вирішила не брати участі у місцевих виборах. Про це заявив прем'єр-міністр і лідер НФ Арсеній Яценюк. За його словами, «це не національні, а місцеві вибори, і народ України повинен вибрати нових представників до органів місцевого самоврядування». Як відомо, місцеві вибори відбудуться 25 жовтня.

## II. Аналітична довідка

### БЕРЛІНСЬКА ЗУСТРІЧ АБО УКРАЇНА ТА ЗАХІД У ПОШУКАХ ВІДПОВІДЕЙ

Зустріч лідерів України, Франції та Німеччини викликала неоднозначні оцінки з різних сторін і з різних причин. Втім, її за визначенням не могло не бути, і вона априорі мала пройти саме у тристоронньому форматі.

#### *Зустріч трьох або чому там не могло бути Росії?*

Такий формат зустрічі і справді, на перший погляд, не був суто нормандським, але не тому, що зустріч пройшла без залучення Росії, а більше – через порядок денний і причини появи необхідності у такому обговоренні в принципі. Пояснення знаходимо у більш широкому контексті – нинішньому стані російсько-українського конфлікту, з одного боку, і внутрішній ситуації в Україні, з іншого. І в першому, і в другому випадках роль західних держав є беззаперечною. Щодо конфлікту Франція і Німеччина виконують роль модераторів і адвокатів дипломатичного та політичного врегулювання ситуації за допомогою доступного нині арсеналу методів – вже наявних санкцій, Мінського тристороннього формату, пакету Мінських домовленостей. Щодо внутрішньополітичної ситуації в Україні західні держави проявляють

свою роль як каталізатори реформ, без чого отримання і макрофінансової міжнародної допомоги, і політична підтримка у конфлікті з Росією опиняться під питанням. Відтак, цю берлінську зустріч можна вважати своєрідною «перевіркою зв'язку» між Україною та її західними партнерами в ситуації, коли час «х» на шляху дипломатичних спроб зупинити агресію проти України наближається все більше. Так, наразі вийшли на поверхню недоліки ставки винятково на дипломатичні методи врегулювання конфлікту. Ефективним нинішній підхід Заходу до «розмови» з Москвою може бути в разі двостороннього виконання досягнених Мінських домовленостей – Росією та підтримуваними нею силами на Донбасі, а також Україною. Оскільки частини з воєнної деескалації невиконано, а українська сторона



де-факто в односторонньому порядку почала переходити до політичної частини (внесення змін до Конституції), то цілком очевидно: бажаного прогресу у дипломатичних зусиллях з вирішення україно-російської проблеми немає. Відтак, постає питання про можливий перегляд тактики та інструментарію здійснення тиску на порушників Мінської схеми. Принаймні про дискусію з цього приводу. На цей час ідея внести до української Конституції пункт, який передбачав би специфічний порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донбасу, виглядає найбільшою можливою в односторонньому порядку політичною поступкою України. Хоча навіть це не задовольняє політичних «апетитів» «ЛНР/ДНР» та Росії повною мірою. Але така викривлена логіка мирного процесу ставить питання і перед Україною, і перед «відповідальними» за сприяння цьому процесу з боку Заходу: що далі? Як вийти на повноцінне двостороннє виконання Мінську-2? Чи варто лишатися в цій, мінській системі координат – можливо, варто змінювати і формат, і предмет

перемовин? Саме пошуком відповідей на ці питання і була, головним чином, зумовлена означена берлінська зустріч. Більше того, не суто «нормандською» її робило обговорення проблем реформ, виконання Угоди про асоціацію, підготовки до безвізового режиму – тобто, своєрідний політичний «звіт» української сторони як аргумент на користь як мінімум збереження нинішнього рівня політичної та економічної підтримки країни. Варто зазначити, що така «звірка» політичного часу між Берліном, Парижем та Києвом була вкрай необхідна на тлі істотного послаблення готовності країн-членів ЄС до посилення санкцій і, тим більше, повернення до розмови про постачання летальної зброї чи формування міжнародного контингенту. На цей час дискусія стосовно україно-російського конфлікту балансує на рівні Мінських домовленостей, що, з одного боку, відповідає логіці дипломатичного врегулювання, з іншого, заздалегідь означає продовження руху в напрямку «глухого кута» (якщо прогресу у виконанні першої частини – воєнної – так і не буде).

### ***Результати зустрічі: жодних різких рухів надалі?***

«Зустріч трьох» у Берліні засвідчила кілька важливих політичних моментів. В першу чергу, важливо, що жодних кардинальних змін як щодо формату ведення переговорів, так і щодо предмету цих перемовин найближчі кілька місяців чекати не варто. Нормандський формат лишається базовою моделлю для переговорів з Російською Федерацією, а питання імплементації вже досягнених домовленостей – компетенцією

Мінської тристоронньої контактної групи. Згідно з домовленостями в рамках Мінська-2, основний пакет заходів має бути реалізований до кінця 2015 р. Конституційна реформа в Україні має всі шанси бути завершеною саме до того, але основна проблема полягає не в цьому, а в усіх інших пунктах, прогрес за якими або мінімальний або цілком відсутній. Попри це виходити за межі вже апробованих, нехай і малоефективних на цей час



домовленостей та форматів, ані керівництво України, ані її західні партнери не готові. Тобто, основна увага наразі буде прикута до ухвалення змін до української Конституції, а це в свою чергу буде використовуватися як аргумент у вже звичних форматах переговорів з Росією з метою примусити її до кроків у відповідь. В той же час треба розуміти, що жодного прямого причинно-наслідкового зв'язку тут немає: автоматичного початку виконання Мінських домовленостей самопроголошеними формуваннями і Росією не відбудеться. В цьому, власне, і криється основна небезпека та ризик неготовності переходити до іншого формату переговорів, і тим більше – до виходу за межі Мінських домовленостей. Перехід до політичної частини Мінська-2 в обхід частини з воєнної деескалації може створити у західних держав ілюзію початку реального процесу врегулювання, «спокусу» простимулювати до інших поступок (наприклад, визнати «вибори, що вже нібито заплановані з боку «ЛНР/ДНР» на жовтень 2015 р.). Росію ж це скоріше за все буде спонукати до висунення нових вимог і маніпуляцій довкола них – наприклад, вимагати від України починати виконувати закон про тимчасовий порядок самоврядування в окремих районах Донбасу без жодних додаткових умов – без виборів за українським законодавством і виводу всіх збройних формувань з тієї території. Одне слово, відповіді на питання «Якщо не Мінськ, то що?» ані у західних партнерів, ані у керівництва самої України поки що немає.

Інкорпорація мінської моделі в базовий підхід до ведення переговорів з Росією та міжнародний дискурс загалом наразі демонструє слабку сторону цієї тактики: вона розрахована на наявність прогресу у виконанні домовленостей, і не має чіткого і зрозумілого сценарію «Б» на випадок, якщо домовленості не виконуються. Другим не менш важливим результатом цієї зустрічі є своєрідний сигнал Російській Федерації: попри певну політичну втому від цього конфлікту і бажання його зупинити, основним партнером Заходу у цій ситуації лишається Україна і модель подальшої політики та лінії поведінки щодо цього конфлікту буде узгоджуватися все-таки з Україною. Правила гри, за яких суб'єктність української сторони буде де-факто нівельована, західними партнерами не сприймаються, а доступ до прямого діалогу з ними з означених питань – це кращий канал просування і відстоювання стратегічних інтересів України в світлі цього конфлікту. Наскільки успішно Україні вдаватиметься маневрувати між задекларованою готовністю йти на поступки навіть «авансом», з одного боку, та необхідністю в певний момент все-таки зупинитися, з іншого – залежатиме винятково від політичного курсу і тактики самої України. Так само як і те, як довго ще в центрі діяльності нормандського формату та західного світу в цілому перебуватиме «зупинка агресора» і створення більш-менш життєздатної формули врегулювання конфлікту, а не тільки просте припинення його гарячої фази.



## **Висновки**

Берлінська зустріч – це спроба розставити акценти у нинішній ситуації і визначитися, до яких поступок готова українська сторона, де для неї проходить «червона межа» допустимих компромісів, а це у свою чергу – можливість для західних держав зважити ефективність нинішньої моделі їхньої політики щодо російсько-українського конфлікту. Основним результатом цієї зустрічі можна вважати рішення не ухвалювати поки що жодного рішення. Це означає, що надії на імплементацію Мінських домовленостей у їхньому нинішньому вигляді Захід не втрачає. Підтримує цю надію і українська сторона, яка фактично обумовила частину змін до Конституції «зобов'язаннями» України згідно з Мінськом-2. Поза тим, ця «зустріч трьох» більше важлива як сигнал: якщо немає готовності до істотних змін формату і предмету переговорів, то і застосування нових методів тиску на Росію в нинішніх умовах малоймовірно. Відтак, за умов збереження статус-кво, до кінця 2015 р. різких рухів від міжнародної спільноти очікувати не варто.

---

**«Україна у фокусі»** – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

**Аналітики фонду «ДІ»:**

*Ірина Бекешкіна*

*Марія Золкіна*

*Руслан Кермач*

*Олексій Сидорчук*

**Редактор випуску: Ірина Філіпчук**

---